Dr. Mádai Lajos: A borsodi barnaszén bányászat munkásainak baleset- és bérjövedelmi statisztikája.

Két közlemény.

A budapesti kir. bányakapitányság kerületébe tartozó borsodi barnaszénmedence munkásainak baleset és bérjövedelmi statisztikája figyelemreméltó összehasonlításra ad alkalmat, mivel a munkások egyik része kincstári, másik része magánosok üzeménél dolgozik.

A kincstári bányászatnál tíz év alatt 12.489 munkás dolgozott, s ezen idő alatt 108 súlyos és 29 halálos baleset, összesen 137 súlyos és halálos baleset történt, tehát a tíz évi átlagban 9.1-2 munkásra jutott egy súlyos vagy halálos baleset.

A magánosok bányászatánál ugyanezen idő alatt, vagyis 1901-től 1910. év végéig 43596 munkás dolgozott és 407 súlyos és 56 halálos baleset fordult elő, összesen 463 súlyos és halálos baleset, tehát tíz év átlagában 94-1 munkásra esett egy súlyos vagy halálos baleset.

A magánosok bányászatánál tehát tíz év alatt a munkások baleseti aránya a kincstári munkások baleseti arányához viszonyítva 2.9%-al kedvezőbb mérleget mutat.

A sérülések számának a munkások létszámával való összehasonlítása után azt látjuk, hogy 1901−1910. év között a kincstári bányamunkások 12489 létszámához viszonyítva 0.86%-a súlyos, 0.23%-a halálos és 1.09%-a súlyos és halálos balesetek összesített száma.

A magánosok bányászatánál alkalmazott munkások ugyanezen idő alatti 43596 létszámához viszonyítva 0.93%-a súlyos, 0.12%-a halálos és összesítve l.05%-a súlyos és halálos balesetek száma.

Vagyis tíz év átlagában 0.04%-al nagyobb számban fordult elő súlyos és halálos baleset a kincstári, mint a magánbányászatnál.

Ami pedig a baleseteknek a termeléshez való viszonyát illeti, erre vonatkozólag következő eredményt kapunk:

A kincstári bányászat tíz év alatti 32,221.937 q termeléséből egy súlyos balesetre esik 290.017 q, egy halálos balesetre 1,111.101 q és általában egy súlyos vagy halálos balesetre esik 235.926 q termelés.

A magánbányászat tíz év alatti 73,477.684 q termeléséből egy súlyos balesetre esik 180.535 q, egy halálos balesetre 1,312.101 q és általában egy súlyos vagy halálos balesetre esik 158.699 q termelés, a súlyos és halálos balesetek tíz évi összesített számát véve alapul.

Az abszolút és relatív számadatok egybevetésével a kincstári bányászatnál 1901. évben 919 munkásra és 2,917.226 q termelésre esett négy súlyos és két halálos baleset, 1902. évben 965 (+46) munkásra és 3,064.799 q (+147.573) termelésre 7 (+ 3) súlyos és 3 (+1) halálos baleset, 1903. évben 1203 (+238) munkásra és 3,312.856 (+248.057) q termelésre 7 súlyos és 6 (+3) halálos baleset, 1904. évben 1310 (+ 107) munkásra és 3,345.870 (+ 33.014) q termelésre 20 (+ 13) súlyos és 3 (−3) halálos baleset, 1905. évben 1109 (−201) munkásra és 3,495.209 (+150.339) q termelésre 15 (−5) súlyos és 2 (−1) halálos baleset, 1906. évben 974 (−235) munkásra és 3,084.216 (−410.993) q termelésre 12 (−3) súlyos és 3 (+1) halálos baleset, 1907. évben 1523 (+549) munkásra és 2,774.234 (−309.982) q termelésre 13 (+ 1) súlyos és 2 (−1) halálos baleset, 1908. évben 1696 (+173) munkásra és 3,465.341 (+691.107) q termelésre 19 (+6) súlyos és 3 (+1) halálos baleset, 1909. évben 1459 (−237) munkásra és 3,635.045 (+169.704) q termelésre 4 (−15) súlyos és 4 (+1) halálos baleset, 1910. évben 1331 (−128) munkásra és 3,127.141 (−507.904) q termelésre esett 7 (+ 3) súlyos és 1 (−3) halálos baleset.

A magánbányászatnál esett 1901. évben 3964 munkásra és 6,028.909 q termelésre 19 súlyos és 5 halálos baleset, 1902. évben 3884 (−80) munkásra és 6,734.914 (+706.005) q termelésre 17 (−9) súlyos és 7 (+2) halálos baleset, 1903. évben 3732 (−152) munkásra és 6,309.979 (−425.935) q termelésre 21 (+4) súlyos és 7 halálos baleset, 1904. évben 3863 (+131) munkásra és 6,773.477 (+463.498) q termelésre 36 (+ 15) súlyos és 3 (−4) halálos baleset, 1905. évben 4158 (+295) munkásra és 7,513.828 (+740.351) q termelésre 43 (+ 7) súlyos és 4 (+ 1) halálos baleset, 1906. évben 4013 (−145) munkásra és 7,998.264 (+484.436) q és 6 (+2) halálos baleset, 1907. évben 4285 (+272) munkásra és 7,570.336 (−427.928) q termelésre esett 43 (+ 4) súlyos és 4 (−2) halálos baleset, 1908. évben 5323 (+1038) munkásra és 8,305.562 (+ 735.226) q termelésre 60 (+17) súlyos és 11 (+7) halálos baleset, 1909. évben 5294 (−29) munkásra és 8,097.990 (−207.572) q termelésre 59 (−1) súlyos és 3 (−8) halálos baleset, 1910. évben 5140 (−154) munkásra és 8,144.025 (+46.035) q termelésre esett 70 (+11) súlyos és 6 (+ 3) halálos baleset.

Vagyis míg a kincstári bányászatnál 1901. évben esett egy súlyos balesetre 729.307 q, egy halálos balesetre pedig 1,458.613 q termelés esett, addig ugyanezen évben a magánbányászatnál egy súlyos balesetre 317.311 q, egy halálos balesetre 1,205.782 q termelés esett!

1910. évben a kincstári bányászatnál egy súlyos balesetre esett 446.734 q, egy halálos balesetre pedig 3,127.141 q termelés, míg ezen évben a magánbányászatnál 116.343 q termelésre esett egy súlyos baleset és 1,357.338 q termelésre egy halálos baleset!

A kincstári bányászatnál tehát a tíz év átlagában egy súlyos vagy halálos balesetre sokkal nagyobb termelés esett, mint a magánbányászatnál.

Ami pedig a kincstári és magánbányák munkásainak százalékokban kifejezett balesetét illeti, a mindenkori munkáslétszámhoz viszonyítva a kincstári bányászatnál 1000 munkásra jut 8.6% súlyos és 2.3% halálos baleset. A magánbányászatnál pedig 1000 munkásra jut 9.3% súlyos és 1-2% halálos baleset. Tehát a tíz év átlagában a magánbányászatnál 1000 munkásra 0.7%-al több súlyos sérülés esett, mint a kincstárnál, a kincstári bányászatnál pedig 1000 munkásra ugyanazon idő alatt 1.1%-al több halálos baleset esett, mint a magánbányászatnál.

Hogy az előfordult balesetek mily okokra vezethetők vissza úgy a kincstári, mint a magánbányászatnál, részletes statisztikai adatok hiányában ki nem deríthető. Bár valószínű, hogy annak kiderítése után, mennyi ideig és hány év óta állanak úgy a kincstári, mint a magánbányászatnál a munkások többsége és különösen a balesetet előidézők és elszenvedők állandó szolgálatban, arra a következtetésre juthatnánk, hogy a baleseti arány hullámzása a balesetek túlnyomó részében a meghosszabbított munkaidőben, a gyakori munkásváltozás, így kellőleg ki nem képezett munkások vigyázatlansága és tudatlansága miatt emelkedett, illetőleg fogyott úgy a kincstári, mint a magánbányászatnál.